

Numai că natura ta logică, opacă și optimistă nu are să se resemneze. Odată cu înțepătura vinovăției că ai dezertat de la îndatoririle de gazdă, ai să-ți recunoști că te-ai plictisit mai repede decât te așteptai, tot contemplând aceeași atotputernică lună rurală ce se ridică peste teii învecinatei Șosele și pe care, *hélas!*, presimți că nici într-o sută de ani n-au s-o eclipseze luminile unei adevărate metropole...

O halucinație a auzului sau, într-adevăr, un țârâit de sonerie? Trezit deodată din visare, ascult încordat, și liniștea casei se umple de inofensive foșnete – un scârțâit de ușă, un trosnet de podele undeva la etaj, un pas atât de ușor încât s-ar părea că pe scară coboară o pisică. Nu mai urmează însă niciun alt țârâit... Poate a fost un ștregar atras de misterul soneriei electrice și care, după ce a intrat fără inconveniente pe poarta lăsată ca totdeauna deschisă, a apăsător dată pe buton și a luat-o la goană spre maidanul din vecini, ca să se fudulească printre tovarășii de pozne cu vitejia lui și să-și vadă mai departe de țurcă și de arșice. Mai ascult câteva clipe tăcerea foșnitoare a casei pe care auzul meu crispat a trezit-o, așa cum lupa microscopului trezește dintr-odată nenumăratele viețuitoare ce viermuiesc neliniștite într-un strop de apă.

Și, de aproape, mult prea de aproape, încât tresar, bătaile neașteptate ale pendulei.

Da, nu mai este mult și soneria are să înceapă să sune fără întrerupere, la intrare, întind mâna spre pomiera de bronz și anvelopele mătăsoase îmi foșnesc sub degete, *Tavernier à Paris* scrie în mijlocul cadranelor, cum să te împaci cu gândul că un drum până la Paris a ajuns o imposibilă aventură? Cum să pot înțelege că o cortină de foc mă desparte de mâna colegială care, pe dosul acestui plic, și-a pus iscălitura? Explozii care aruncă în aer mâini, capete și picioare însângerate, ghiulele care decapitează inocenții copii de școală și sfinții marilor catedrale, tot infernul

descriș de gazete mi-e de fapt imposibil să mi-l imaginez. Văd însă că ultimul meu voiaj rămâne cel de acum doi ani de la Viena, când am mers să aleg gramofonele și piesele trebuitoare pentru înregistrare și tot ce-mi mai poate fi util pentru laboratorul de fonetică ce intenționez să-l instalez, de cum mă voi simți mai în puteri, la demisolul Universității.

Nimic nu trebuie să ne împiedice să ne facem datoria. Să nu privim deci nici la dreapta, nici la stânga, să nu ne privim decât înainte, mereu înainte, drumul, ca niște cai cu apărătorile pe ochi. Chiar dacă pielea ne supurează, roasă de hamuri, chiar dacă tremurul ei și loviturile de coadă nu mai prididesc să gonească muștele verzi-negre ce ni se așază pe răni, ciorchine, chiar dacă sub zăbală gura ne sângerează și ne poticnim tot mai des sub bici, îngenunchind, să ducem mai departe trăsura... Oricât de rău este viitorul spre care mergem, să plănuim laboratorul de fonetică, la fel ca în vremuri bune, cerând sfaturi de la cei ce au așa ceva mai de mult... De la cei alături de care ne-am plimbat, cândva, ooo, plimbările tinereții pe Hohestrasse și Zülpicher! Ooo, minunată Europă!

Bâjbâi neatent pe masă după *coupe-papier*, cu ochii la marca lipită pe scrisoarea ce o țin în mână, pecețile au înnegrit și mai mult dantelăria Domului, dar cât de tare ar trebui să o înnegrească pentru ca să nu o mai recunosc, cu aceeași sfâșietoare strângere de inimă? Înfîg cu aplicație *coupe-papier*-ul în envelopă și surâd tot mai înghețat – ce milă străină trezește unui om matur imaginea lui din tinerețe!

Un băiețandru cu obraji încă îmbujorați copilărește deasupra fumului de tuleie, cu trupul costeliv, dar cu vocea foarte groasă, care își compune cu atâtă stângăcie un aer plictisit când trece prin fața portăresei... În schimb, abia intrat în cameră, se repede la oglinda înnegrită a garderobului, nu chipul lunguiet, cu sprâncene groase și nas puternic, îl neliniștește, ci redingota bleumarin,

gilet-ul galben pai cu floricele într-o tentă *foncée* și pantalonul în culoarea oului de rață – ce anume oare din ținuta lui mai păstrează semnele Răsăritului Europei din care vine? Deși suferindă și îndurerată de apropiata despărțire, *pauvre maman* a mers înainte de plecare cu el la *Aux Quatres Saisons*, pe strada Vămii, îmbrăcându-l din cap până în picioare – o garderobă pusă la punct și pentru sezonul cald, și pentru cel rece –, atunci?

Privirea cercetătoare trece încă o dată de la cravata de mătase neagră, înnodată în fundă, până la ghețele moi cu bizețuri, din care ies ciorapii, la fel de gălbui ca și mânușile. Ce-i lipsește deci ca să fie asemeni celorlalți tineri de aici, moda să fi mers mai departe? Cupa hainelor să fi rămas demodată? Sau poate felul stângaci cum își duce corpul? Cum să-și fi dat seama portăreasa dinspre ce punct al Europei vine ultimul ei chiriaș, student în filologie și epigrafie? O derută încă a mai rămas, ce-i drept, în privirea ei, dar el nu mai are de gând să i-o risipească, nu este nici polonez, din păcate, nici grec, nici sârb nu e, nici ungur, și nici măcar albanez... Dacă ea tot nu a auzit de micul regat din Balcani, nu are nici el chef să-i povestească nimic; dar nici nu va mai roși ca în primele zile, și la orișice întrebare va răspunde monosilabic, ca să nu i se poată ghici nesiguranța și încântarea. În câteva săptămâni numai, a încetat să mai fie copil, dar se înverșunează prea tare în nimicuri ca să fi devenit bărbat, nu, nu se aferează, chiar este grăbit, chiar este presat, și de bani, și de timp, deopotrivă. De aceea, doar atunci când lacrimi de oboseală îi umplu bieții lui ochi miopi, lasă deoparte cartea. Așezat turcește între cearșafurile reci, cu părul ieșind vâlvoi din nesuferita scufie și cu limba prinsă copilărește între dinți, își începe însemnările.

Cum vechii greci își cunoșteau legendele mult prea bine, nici acțiunea, nici caracterele nu îi interesau în tragedie, ci modul în care poetul dramatic justifica derularea întâmplărilor de demult, după felul cel nou de a gândi, al timpului lor: pentru că vechiul fel de a gândi parte se uitase, parte ajunsese de neînțeles. Ceea ce

înseamnă că imaginația poeților nu ne restituie decât prezentul! Dar, atunci, fiecare moment se pierde în întuneric?

Masa de prânz: table d'hôtel, beuf à la mode cu cartofi prăjiți, șnițel cu spanac, 15 kr.

Bani împrumutați: 85 kr. Data restituirii: 26 octombrie.

Cărți împrumutate: Iliada, tradusă de Voss.

Însemnare: Se schimbă, am impresiunea, chiar miezul acestei discipline unde intenționez a lucra, coaja încă rămânând cea veche. Cât privește încercările mele, ele nu-mi trezesc nicio siguranță, ba chiar dimpotrivă, majoritatea timpului mă rușinez de ele teribil, părându-mi bune doar de aruncat. Iar această reacțiune sufletească teamă mi-e că dovedește fără nicio puțință de tăgadă chiar medicritatea mea funciară.

Oare mai există în vreun sertar al bătrânului clasor din cabinetul meu sau prin vreunul din birouașele hodorogite din mansardă caietul asupra căruia bietul tinerel se apleca să contemple neli-niștit pagina terminată? Reușise să stoarcă tot ce se putea puținului timp și puținilor bani ce știa că-i are la îndemână? Nasul își cobora poruncitor umbra asupra obrazului lunguiet, de o ridicolă și înduioșătoare gravitate: el singur, aici, și atât de târziu venit, nu-și putea permite să se lase pradă dezordinii...

Spectacole văzute: Hugheñoții, Moartea lui Wallenstein, Egmont.

Găsit altă locuință, cu intrare separată. Mobilier: scrin de scris, dulap de bibliotecă cu oglindă, masă de toaletă, pat, un fotel, spălător-dulăpaș cu placă de marmură în care e montat robinetul, covor și draperii la ferestre. În preț: cafeaua de dimineață, focul aprins la toate orele, spălat lenjerie, periat și curățat haine.

Pentru examen: de cercetat Meyer Lübke.

Vină de neiertat: întârziat cu o săptămână scrisoarea acasă.

Cască, dă jos caietul de pe genunchi, își coboară pe dușumea picioarele, caută neglijent, cu ele, pe băjbăite, papucii, o lene ciudată îi subminează deciziile spartane, îl face să-și târâie mâinile

neglijent, la fel și pașii. Renunță prea ușor să-și mai caute papucii, lipăie desculț cu labele picioarelor mari până la sărăcăciosul lavoar, întinde mâna până la garafa cu apă și tot de lene bea direct din ea, lipăie spre pat înapoi și în drum își evită în oglinda înnegrită a garderobului fața de Pierrot sub scufie, cu tuleie și coșuri, oh, de ce nu sunt mai frumos?

Ce nedumeritoare milă străină pentru acest tinerel pe care aproape cu nepăsare îl las să alerge – ooo, cât de orb! – spre suferințele lui viitoare! Da, îl las, o nebunească senzație că mi-ar sta în puteri să împing lucrurile înapoi, spre începutul lor. Dar eu aplec creionul mecanic spre ciornă, *Liebe Karl*, scriu... Scriu la ciornă cu luare aminte, aici este toată atenția mea, nu la bietul tânăr străin care am fost, care atât de vag poate să-mi semene! Cum s-au rărit sprâncenele! Cum s-a subțiat firul părului! Ce vagă asemănare, în afara acestui uluitor fapt; că nimeni, nici măcar Cel de Sus, nu știe mai multe lucruri despre el decât mine!

La limba franceză, pe care o știe de acasă și pentru care a dat examene de romanist, meditează acum două domnișoare de pension, iar duminica, atunci când viața orașului se retrage, suptă în misterioase adâncuri, și fascinantul citit ajunge o ocupație plicticoasă, își acordă permisiunea de a visa la tenul lor de porțelan *vermeil*, la neverosimilul lor păr luminos... În afara prieteniei pentru dragul de Karl, nu-și permite să lege altele; disprețuiește sclipirea frivolă a conversațiilor obișnuite, neputându-se opri să jinduiască la alții solidaritatea amicală ori succesul galant și monden... Iar seara, bineînțeles, continuă să scrie în vechiul caiet:

Kölnisch Anonim: Cristos în Grădina Ghetsimani. Autorul necunoscând nu numai legile perspectivei și anatomiei, dar nici desenul, cu atât mai mult nu-mi dau seama de unde vine efectul artistic, mai ales că de astă dată nici colorile nu-l servesc, fiind degradate prin proastă conservare. Deși aş putea spune și lucrul

invers: că degradarea colorilor este responsabilă în mare măsură de efectul artistic. Auriul cerului crepuscular s-a umplut, evident mai târziu, de întunecate pete ce par simbolice, rău prevestitoare.

Dar se pot numi artistice efectele neintenționate de artist, ivite din jocul întâmplării? Despre grădină ai putea spune că este un țarc de animale, întrucât este mică, doar cu doi-trei pomi pitici și înconjurată de un garduleț strâmb. Cristos arată mătăhălos și hidrocefal. Soldații de jur-împrejurul gardului au fețe tâmpe, hilare. Așadar, spectaculosul cer auriu brăzdat de sumbre fâșii se datorează vopselei alterate și lemnului scorojit în cinci sute de ani. Spaima ce l-a ghemuit pe bietul Crist în genunchi, evident un pitoyable bonhomme pentru care ideea martirajului pentru alții apare ca o nedreaptă absurditate, este lipsită de orișice măreție. Prin lipsa frumuseții, scena poate trezi cam același gen de repulsie și milă ca și bătrânii neîngrijiți care din apropiere miros dezgustător. Cât îi privește pe soldații călăi, teama când îi vezi împrejurul ostrețelor este amestecată cu dezgust și râs, pentru că sunt atât de grotești! Nici răul nu are măreția solemnă la care te aștepți, așa cum nici binele n-o mai are...

Și totuși, bietul Crist are dreptate să se roage în genunchi sub acest cer care în ani se tot întunecă, pentru că armurile strălucitoare îl înconjoară de pretutindeni, deasupra flutură stridentele panașe roșii, iar halebardele sclipesc amenințător în întuneric...

Unele însemnări n-au cum să nu-mi aducă zâmbetul pe buze.

De cum am intrat m-a izbit aerul de feerie ce îl dădeau lampioanele de hârtie colorată și ghirlandele cu poze atârinate de copaci. Dar apoi am fost prins și eu, mai ales în timpul cât au durat acele tableaux vivants, ocupându-mă să o găsesc pe necunoscută și eventual să mă vadă. Nu am reușit decât când doamnele au apărut, în toalete epatante, împodobite cu flori naturale, așa cum, mi-a spus ea mai târziu, o cere cu strictețe moda acestui sezon. Mai originală și mai sinceră, renunțând și la aristocraticile orhidee, și la burghezele roze, ea își ornase decolteul numai cu un buchețel freș de violete.